

Isoetes duriei Bory **Família: ISOETÀCIES**

Aspecte general Autor: Enric Bisbe

Morfologia identificativa

Planta herbàcia perenne, de tija trilobulada curta, situada sota el terra. Les fulles es disposen en roseta, són linears, cilíndriques, de 5-15 cm de longitud i estan dilatades a la base; són encorbades, de secció triangular, rígides i de color verd fosc. Els esporangis situats a la base de les fulles, estan completament coberts pel vel, i porten dos tipus d'espores; les fulles exteriors porten megàspores de color blanc i les interiors micròspores d'un bru clar de 0.03-0.04 mm.

Fenologia

La planta es manté verda fins a l'arribada de l'eixut estival (maig-juny) en què passa a un estat de repòs en forma de rizoma. Les fulles portadores d'espores es descomponen formant un banc d'espores entorn de la planta. L'espècie torna a brotar en recuperar les condicions d'humitat, (octubre) les fulles es comporten inicialment com a fotòfiles emmagatzemant reserves al rizoma. Passat l'hivern es diferencien com a fulles fèrtils que fructifiquen entre febrer i maig.

Requeriments d'Hàbitat

Pradells d'Isoetes duriei (22.3411) en pradells humits damunt de roques silícies poc permeables. En comunitats de petites herbes de llocs temporalment xops o humits de terra baixa (22.3418).

Distribució a Catalunya

Distribució a les Gavarres

Cites i localitats a les Gavarres

S'ha trobat l'espècie en 28 localitats del sector marítim. És difícil diferenciar-ne poblacions; semblaria doncs que apareix allà on hi troba un hàbitat adient dins un gran sector al sud de l'espai. Inicialment només es coneixia una població al sector de la riera de Camós^{XV}. El present treball, a banda de retrobar aquesta població, ha permès localitzar l'espècie en un total de 15 noves quadricules de 1 quilòmetre de costat^{EB}. La majoria de les poblacions creixen entorn de petites basses temporals, on hi ha suficient humitat però on el sòl no queda en cap cas submergit. Puntualment creix en marges, i fins i tot al mig de la brolla silicícola, en punts on regalima aigua durant l'hivern, i es mantenen unes condicions de gran humitat. S'ha trobat també en ambients de fons de vall, en esclertes damunt de roques granítiques amb un mínim de substrat, que es manté molt humit durant l'hivern. El treball de camp ha permès constatar que l'espècie gaudeix d'un gran nombre d'efectius, que ben segur supera el miler de peus en el conjunt de l'espai. Algunes localitats presenten una notable regeneració mentre d'altres únicament es troben constituïdes per individus madurs.

Comportament fitocenològic

L'aspecte d'aquests ambients és molt variable al llarg de l'any, segons les estacions o els episodis climàtics concrets. Durant l'hivern i primavera trobem un conjunt d'espècies herbàcies que colonitzen aquests petits replans, en arribar l'estació seca apareix com un espai eixarreit, on totes les espècies o han mort deixant un banc de llavors, o bé passen a formes de resistència com rizomes. L'espècie aprofita aquests espais lliures d'espècies llenyoses, i que temporalment presenten unes condicions d'humitat important. En qualsevol cas aquest tipus d'ambients són representats dins l'espai de les Gavarres, en l'àmbit marítim.

Interès de l'espècie

Considerada molt rara en el conjunt de Catalunya, on apareix únicament a les contrades mediterrànies marítimes (entre el Vallès oriental i el Rosselló). Fins al moment actual pràcticament desconeguda a les Gavarres, on hi havia una única cita dels anys 80. Els poblaments trobats podrien representar algunes de les millors poblacions de tot el Principat, juntament amb les del sector de l'Albera i Cap de Creus. Considerada vulnerable a Catalunya, d'acord amb el Catàleg de plantes vasculares endèmiques, rares o amenaçades de Catalunya (2000), considerades espècies no endèmiques en situació de risc. Ha estat considerada una espècie vulnerable en el projecte de Decret, de creació del Catàleg de Flora amenaçada autòctona de Catalunya. No gaudeix de cap tipus de protecció a les Gavarres, però és protegida pel PEIN al massís de Cadiretes, fet que en justificaria plenament la protecció.

Vulnerabilitat i factors d'amenaça

La destrucció de l'hàbitat de ben segur és l'amenaça més important. La gran majoria de les poblacions conegudes es situen a les proximitats de camins i zones accessibles, on l'espècie es veu afavorida per la manca de recobriment arbori o arbustiu. El replanament d'aquests camins secundaris, seria una amenaça seriosa per a la conservació de l'espècie, ja que es tracta d'una espècie amb una certa longevitat, on la regeneració sexual aparentment és prou lenta. De fet, en alguns poblaments situats entorn de camins es fa evident que allà on s'ha replanat el camí s'han eliminat totalment els peus existents, que fins i tot anys més tard no ho han recolonitzat. Puntualment en alguna de les localitats, s'ha observat que l'ambient es trobava molt freqüentat pel senglar, i que bona part dels individus es trobaven arrencats per les furgades. En cap cas en el conjunt de la població no sembla que els efectes siguin significatius. En la població situada a tocar de la Riera de la font del mas Blanquet, s'ha constatat que les avingudes extraordinàries poden arrancar alguns dels individus, situats en els espais més inestables.

Propostes de Gestió

Caldria efectuar una major prospecció tant per delimitar l'espai ocupat per aquestes poblacions, com per localitzar altres ambients amb unes característiques similars on podria fer presència. De fet la troballa de l'espècie en diversos pradells, en el sector marítim fa pensar que sigui present en molts altres punts, essent més abundant del que es pressuposava. Seria adient un treball de prospecció més exhaustiu que inclogués tot el sector marítim amb sòls granítics, i un seguiment de l'estat de l'hàbitat, i de l'evolució d'algun dels pradells.

La gestió cal encaminar-la a evitar tot tipus d'actuacions sobre els indrets on es localitzen les poblacions, en aquest sentit cal tenir ben present que tot i ser una planta de petites dimensions, no té el comportament d'una espècie pionera, si no tot el contrari. En cas que una població es vegi afectada negativament podria tardar anys a recuperar un bon nombre d'individus.